

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України та української культури

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Комп'ютерна фізика
Спеціальність	104 Фізика та астрономія
Галузь знань	10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія України та української культури
Освітня програма	Комп'ютерна фізика
Спеціалізація (за наявності)	-
Спеціальність	104 Фізика та астрономія
Галузь знань	10 Природничі науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	I курс / II семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни
<p>Мета нормативної навчальної дисципліни «Історія України та української культури» – формування у майбутніх бакалаврів за спеціальністю «Фізика та астрономія» системного погляду на основні етапи та тенденції розвитку політичної, економічної та культурної історії України, закономірності становлення української державності від стародавніх часів до сучасності. На цій основі сформувані у майбутніх учителів фізики відчуття причетності до тисячолітньої історії, культурних досягнень українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання. Крім того, курс спрямований на отримання студентами теоретичних знань та практичних умінь, які дадуть їм змогу адекватно і ефективно використовувати одержані навички у майбутній професійній діяльності.</p>
Компетентності:
<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з фізики та/або астрономії у професійній діяльності або у процесі подальшого навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів фізики та/або астрономії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>
<p>Загальні компетентності ЗК06. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК11. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

Результати навчання:

ПР19. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПР20. Знати і розуміти свої громадянські права і обов'язки, як члена вільного демократичного суспільства, мати навички їх реалізації, відстоювання та захисту.

ПР23. Розуміти історію та закономірності розвитку фізики та астрономії.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Вступ до історії. Стародавня історія України.	Розуміти загальні засади історії як науки, методики здобуття історичних знань; знати й аналізувати ключові віхи історичного процесу на території сучасної України в стародавній період (від давнього кам'яного віку до I тис. н. е.); розпізнавати на картах місця основних стоянок людей палеоліту, території розселення племен трипільської культури, кіммерійців, скіфів, сарматів, розташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я, напрямки розселення слов'ян у середині I тис. н. е.; характеризувати суспільне, політичне, господарське та культурне життя носіїв трипільської культури, кіммерійців, скіфів, сарматів, жителів античних полісів, давніх слов'ян.	Гестування
2.	Київська Русь	Вміти характеризувати етапи політичного розвитку, особливості соціального й господарського життя Київської Русі; аналізувати внутрішню та зовнішню політику перших київських князів Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, діяльність та реформи Володимира Великого і Ярослава Мудрого, причини та сутність політичної роздробленості Київської Русі; визначати передумови, причини, наслідки та історичне значення запровадження християнства як державної релігії; розпізнавати на картах території розселення східнослов'янських племен, напрямки походів київських князів, територіальні межі Київської Русі в період становлення, розквіту і роздробленості, кордони удільних князівств на території сучасної України в XII ст.	Усні відповіді, контрольна робота

3.	Галицько-Волинська Держава.	Вміти визначати передумови, особливості і значення утворення Галицької-Волинської держави, характеризувати розвиток її політичного, соціального і економічного життя, вплив монгольської навали на становище південно-західних земель Русі, внутрішньо- та зовнішньополітичну діяльність князя Романа Мстиславича, короля Данила Галицького, інших правителів Галицько-Волинської держави із династії Романовичів; розпізнавати на картах територію та кордони Галицько-Волинської держави в різні періоди її існування, напрямки походів монголів на південно-західні землі Русі; місця, пов'язані з діяльністю Романа Мстиславича та Данила Галицького.	Усні відповіді, контрольна робота
4.	Українське козацтво в XVI – першій половині XVII ст.	Характеризувати політичне, соціальне та економічне становище українських земель у складі Великого Князівства Литовського, Королівства Польського та Речі Посполитої, причини появи та еволюцію українського козацтва протягом XVI – першої половини XVII ст., військово-політичну організацію козацтва, причини, хід та наслідки козацьких повстань кінця XVI ст. та 1620–1630-х рр.; визначати основні віхи взаємовідносин між українським козацтвом та польською владою; розпізнавати на карті територіальні зміни після Люблінської унії, польські воєводства на українських землях, військові події козацьких повстань.	Усні відповіді, контрольна робота
5.	Українська козацька державність ранньомодерного періоду (середина XVII – XVIII ст.)	Визначати передумови, причини та наслідки національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького 1648–1657 рр., пояснювати наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні визвольної боротьби; характеризувати відносини Гетьманщини з Річчю Посполитою, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією, Трансильванією, умови мирних угод з польським урядом, українсько-московською угодою 1654 р., особливості адміністративно-політичного устрою Війська Запорозького; визначати причини й наслідки Руїни, укладення гетьманськими урядами 1657–1687 рр. угод із державами-сусідами, найважливіших договорів між іноземними державами, що стосувалися українських	Гестування, усні відповіді, контрольна робота

		<p>земель, укладення українсько-шведського союзу в часи Північної війни, результати Полтавської битви для українських земель; характеризувати діяльність та здобутки правителів Гетьманщини в другій половині XVII – XVIII ст., Першої Малоросійської колегії, Правління Гетьманського уряду, зміст основних положень «Конституції...» Пилипа Орлика; розпізнавати на картах територію Гетьманщини за Б. Хмельницького, основні військові та політико-дипломатичні події національно-визвольної війни 1648–1657 рр., території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України, події військових конфліктів кінця 1650-х – кінця 1680-х рр. за участю Гетьманщини, події Північної війни на території України.</p>	
6.	<p>Українські землі під владою Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій (XIX – поч. XX ст.)</p>	<p>Вміти характеризувати асиміляційну політику Російської імперії щодо України, економічний розвиток, соціальні відносини, процеси та етапи українського націотворення на території Наддніпрянщини, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства, культурницьких організацій громадівського руху другої половини XIX ст., утворення українських політичних партій на початку XX ст., національно-визвольний рух періоду російської революції 1905–1907 рр.; політику Австрійської (Австро-Угорської) імперії щодо західноукраїнських земель та її наслідки, економічне та соціальне становище, процеси та етапи українського націотворення на теренах Західної України, перебіг українського національного руху під час революції 1848–1849 рр., основні течії суспільно-політичного руху другої половини XIX ст., діяльність «Просвіти» та Наукового товариства імені Т. Шевченка, утворення українських політичних партій у Східній Галичині, діяльність політичних партій, національних організацій на початку XX ст.; визначати причини, наслідки і значення процесів українського націотворення, діяльності ключових українських політичних організацій і партій XIX – початку XX ст., наслідки репресивного тиску на українських рух зі сторони російського уряду;</p>	<p>Усні відповіді, контрольна робота</p>

		розпізнавати на картах українські землі у складі Російської та Австрійської імперій, їх адміністративний устрій.	
7.	Українська революція 1917–1921 рр.	Характеризувати діяльність Української Центральної Ради, політичних партій, ключові положення універсалів УЦР, взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією, внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, військові дії під час радянсько-українських воєн 1917–1920 рр., польсько-української війни 1918–1919 рр., білогвардійсько-української війни 1919 р., польсько-радянської війни 1920–1921 рр., зміст Брестської мирної угоди між УНР і Четверним Союзом, Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору; визначати причини Української революції та її характер, причини і наслідки військових конфліктів 1917–1921 рр., здобутки і прорахунки українських урядів в державотворчому процесі, історичне значення універсалів УЦР, особливості внутрішнього і зовнішнього становища УНР, Української Держави, ЗУНР; пояснювати історичне значення відновлення української державності та об'єднання УНР та ЗУНР; розпізнавати на картах територію УНР, Української Держави, ЗУНР, хід воєнних дій протягом 1917–1921 рр.	Усні відповіді, контрольна робота
8.	Українські землі в міжвоєнний період. Друга світова війна	Характеризувати політику радянського режиму на українських землях в міжвоєнний період, економічну, національну та релігійну політику, українізацію та її наслідки, взаємозв'язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії), політику урядів Польщі, Румунії та Чехословаччини в українських землях, течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1920–1930-х рр., воєнні дії на українських землях, діяльність українського визвольного руху періоду Другої світової війни; визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР, причини та особливості провадження непу, причини та наслідки	Усні відповіді, контрольна робота

		<p>масових репресій і Голодомору, причини і наслідки поділу українських земель між різними державами в міжвоєнний період, причини і наслідки діяльності українських політичних сил, наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, результати та наслідки Другої світової війни для України й українського народу; розпізнавати на картах зміни адміністративного устрою в УСРР, райони, що найбільше постраждали від Голодомору, українські землі у складі Польщі, Румунії і Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України, українські землі, приєднані до УРСР у 1939–1940 рр., окупаційні зони 1941–1944 рр., бойові дії періоду Другої світової війни, території активних дій руху опору окупантам.</p>	
9.	Україна в середині ХХ – на початку ХХІ ст.	<p>Характеризувати політику радянського режиму в політичній, економічній, культурній, національній сферах суспільного життя України, його еволюцію протягом 1945–1991 рр., основні вимоги та напрями українського дисидентського руху в 1950-х – 1980-х рр., зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання національного та соціального рухів на рубежі 1980–1990-х рр., зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності України, державотворчі процеси в період незалежності, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський простір; визначати особливості і наслідки радянзації західних областей, наслідки процесів десталінізації та лібералізації періоду «відлиги», причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації спротиву у вигляді дисидентського руху, причини розпаду СРСР та його наслідки для українського державотворення, основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності.</p>	Гестування
10.	Історія української культури	<p>Характеризувати розвиток культури на українських землях від стародавніх часів до сучасності; виокремлювати ключові етапи культурного життя; знати ключові досягнення</p>	Колоквіум, індивідуальні роботи

	української освіти, науки, літератури, мистецтва періоду Київської Русі, Галицько-Волинської держави, польсько-литовського та ранньомодерного періодів, доби українського націотворення (кін. XVIII – поч. XX ст.), Української революції 1917–1921 рр., міжвоєнного періоду та Другої світової війни, середини – другої половини XX ст., періоду незалежності.	
--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	20
Семінарське заняття	50
Самостійна робота	15
Відвідування занять	15
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції			5				5				5				5			20
Семінарські з-тя		5		5		5		10		5		5		5		10		50
Самостійна р-та																	15	15
Відвідування занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			15
Всього за тиж-нь	1	8	6	6	1	6	6	11	1	6	6	6	1	6	6	10	15	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, настінні та електронні історичні карти
Література:	
1. Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990.	
2. Багалій Д. Історія Слобідської України. – Харків, 1993.	
3. Багалій Д. Нарис історії України. Доба натурального господарства.-К. 1994.	
4. Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студ. вузів. – К.: Академія, 2005. – 687 с.	
5. Брайчевський М. Вступ до історичної науки. Навчальний посібник. – К., 1995.	
6. Брайчевський М. Конспект з історії України. – К.,1993.	
7. Голубець М. Велика історія України: В 2 т. – К.,1993.	
8. Грицак Я. Нариси з історії України: формування української модерної	

нації XIX-XX століття. – К., 1996.

9. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1991.
 10. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1992.
 11. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11 т., 12кн. – К., 1991-98.
 12. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991.
 13. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. – К., 1996.
 14. Єфименко О. Історія України та її народу. – К., 1992.
 15. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994.
 16. Ісаєвич Я. Україна давня і нова. Народ, релігія, культура. – Львів, 1996.
 17. Історія України / Ю. Зайцев, В. Баран, Я. Грицак та ін. — 2 вид. — Л.: Світ, 2002. - 520 с.
 18. Історія України. Документи. Матеріали: Посібник / В. Ю. Король (уклад., комент.). — К.: Академія, 2002. - 448 с.
 19. Історія України: навч. посіб. / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржий та ін. — К.: Альтернативи, 2002. - 472 с.
 20. Історія України: Хрестоматія: У 2-х ч. / Упор. С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. — К.: ІЗМН, 1996. – Ч. I. – 372 с. – Ч. II. – 336 с.
 21. Коваль М. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. - К., 1995.
 22. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990.
 23. Лановик Б. Д. та ін. Історія України: Навч. Посібник для студ. – К.: Знання, 2000. - 574 с.
 24. Остафійчук В. Ф. Історія України: Сучасне бачення: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2002. - 352 с.
 25. Субтельний О. Україна. Історія. – К.: Либідь, 1994. - 736 с.
- Додаткова
26. Баран В. Давні слов'яни. – К., 1998.
 27. Баран В., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. – К., 1991.
 28. Василенко Г. Велика Скіфія. К., 1991.
 29. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. – К., 1994.
 30. Галицько-Волинська держава - правонаступниця Київської Русі // Андрухів І. Історія України та рідного краю / І. Андрухів. - Івано-Франківськ, 2002.
 31. Галицько-Волинська держава XII-XIV ст. : зб. наук. праць. У 2-х кн. Кн.1 / уряд. О. Кучерук. - Л. : Світ, 2002.
 32. Галицько-Волинська держава: історія, постаті, культура : бібліогр. покажч. / ОУНБ ім. І. Франка ; [уклад. В. Дволітка, вступ. ст. І. Драбчука, відп. за вип. Л. Бабій]. - Івано-Франківськ, 2009.
 33. Галицько-Волинський літопис. Львів, 1994.
 34. Геродот із Галікарнасу. Скіфія. Найдавніший опис України з V ст. перед Христом. - К., 1992.
 35. Грицак Я. Що залишилось після Помаранчевої революції? – К., 2010.
 36. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994.
 37. Замлинский В.А. Богдан Хмельницкий. - М., 1998.
 38. Ідзьо В. Галицька держава: процеси етнотворення та становлення (III-XII ст.) / В. Ідзьо. - Л. : Камула, 2005.
 39. Ідзьо В. Українська держава в IX-XIII століттях / В. Ідзьо. - Л. : Сполом, 2004.

40. Котляр М. Історія України в особах. Древньоруська держава. – К.,1996.
41. Котляр М. Русь язичницька. Біля витоків східнослов'янської цивілізації. – К.,1994.
42. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. – К.,1998.
43. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. – Львів,1990.
44. Крип'якевич І. Бутич І. Документи Богдана Хмельницького. – К.,1960.
45. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. – К.,1984
46. Лабунька М. Митрополит Іларіон і його писання. – Рим,1990.
47. Літопис гадяцького полковника Григорія Граб'янки. – К., 1992.
48. Махновець Л. Про автора «Слово о полку Ігоревім». – К.,1988.
49. Моця О., Ричка В.Київська Русь від язичництва до християнства. – К.,1996.
50. Нартов В. Історія України з давніх-давен до сьогодення. – Харків,2006.
51. Нартов В. Видатні особистості України. Факти, документи, оцінка. – Харків, 2007.
52. Оглоблин О. Думки про Хмельниччину. – Нью-Йорк, 1957.
53. Переяславська рада 1654 року (Історіографія та дослідження). – К.,2009.
54. Петров В.П. Походження українського народу. – К.,1992.
55. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К.,1993.
56. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології. – К.,1993.
57. Ребіндер Б. Велесова книга: життя та релігія слов'ян. – К.,1988.
58. Смолій В., Гуржій О. Як і коли почала формуватися українська нація. – К.,1991.
59. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. Соціально-політичний портрет. - К.,1995.
60. Толочко П. П. Київська Русь. – К., 1996.
61. Чугуєнко М. Україна, яка шокує. Лабіринти історії. – Харків, 2005.
62. Шевальє П'єр. Історія війни козаків проти Польщі. – К., 1993.
63. Шпорлюк Р. Імперія та нації (з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі) /Пер. з англ. – К., 2000.
64. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна – Росія – Польща / Пер. з англ. Г. Касьянова, М. Климчука, М. Рябчука, Я. Стріхи, Д. Матіяш та Х. Чушаак. – К., 2013.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра історії України і методики викладання історії. Гуманітарний корпус ПНУ, ауд. 601, kiu@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Паска Богдан Валерійович
Контактна інформація викладача	paskabogdan@i.ua

8. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	У випадку запозичених робіт, плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски заняття не відпрацьовуються; натомість студент не отримує відповідну кількість балів за відвідування занять. Відпрацювання та перездача негативних оцінок може відбуватися за бажанням студента.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання пізніше встановленого терміну оцінка знижується на 1 бал.
Невідповідна поведінка під час заняття	У разі невідповідної поведінки під час заняття викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.
Додаткові бали	Під час семінарських заняттях всіляко заохочується активність студентів, їх додаткові виступи, участь в дискусії. Таким студентам можуть бути нараховані додаткові бали – оцінки «в» (0,25 бала) та «в+» (0,5 бала).
Неформальна освіта	-

Викладач

кандидат історичних наук, асистент Паска Б. В.